

Слободан Мандић, историчар
Историјски архив Београда
slobodan.mandic@gmail.com

Прикази сајтова (Web адресар) XXI – Први светски рат –

Историјски архив Београда, Први светски рат у фондовима и збиркама Историјског архива Београда – онлајн дигитални тематски водич, <<http://www.wv1.arhiv-beograda.org>> (18. XII 2015).

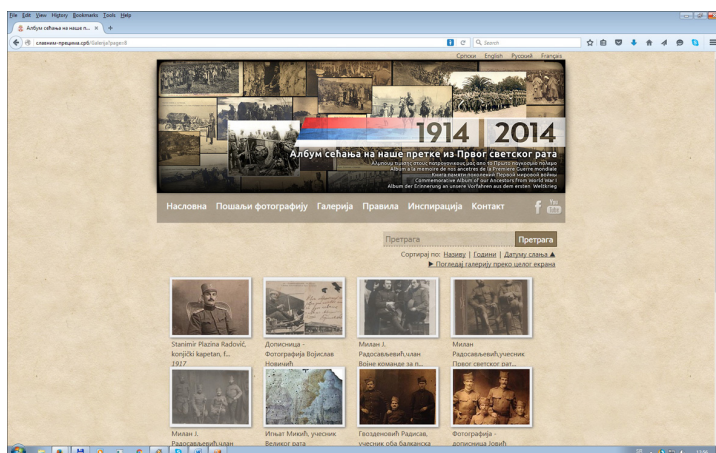

Историјски архив Београда представљао је наменски креирану интернет презентацију грађе о Првом светском рату која се налази у његовим фондовима. У овом тематском онлајн водичу предмети су изложени са аналитичким описом и класи-

фиковани према фондовима и збиркама у којима се чувају. Одређени број докумената доступан је и у виду дигиталних копија што овом Водичу истовремено даје карактер аналитичког инвентара, водича, зборника докумената и изложбе. Претраживање доступног материјала, тј, аналитичких описа и дигиталних копија докумената, олакшана је филтрирањем према три врсте критеријума: припадност архивској целини – фонду, тематском и именском индексу. Избором одређене архивске целине на екрану се приказују опште информације о фонду и архивској грађи на ову тему коју фонд поседује, а у продужетку падајућег менија следе описи појединачних докумената који садрже наслов, место и време настанка, опис и сигнатуру. Ратне операције, пропаганда, штампа/новине,

војска, официри, рањени, санитет и јавно здравље, привреда, пријаве ратне штете, научници и интелектуалци, становништво, избеглице, окупациона управа, свакодневни живот, династија Карађорђевић, стварање Југославије – само су неке од заступљених тематских целина. У посебном одељку је и Библиографија публикација о Првом светском рату из библиотечког фонда Историјског архива Београда. Међу пропратним секцијама налазе се временска линија, чланци о појединим темама, корисни линкови, итд. Већина презентованих докумената је на српском језику, али су такође заступљена и документа на француском, енглеском, немачком, мађарском и грчком језику.

Савез потомака ратника Србије 1912–1920. године,
Албум сећања на наше претке из Првог светског рата,
 <<http://славним-прецима.срб>>
 (17. XII 2015).

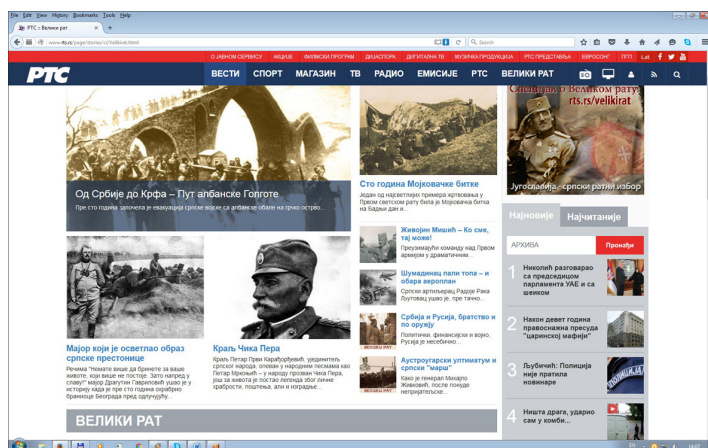

Интернет као медиј представља veoma pogodno sredstvo za sakupljanje i prezentaciju arhivskih dokumenata i drugih informacija o prošlosti, jer ostavlja mogućnost za stalnu dopunu. Upravo je ova njegova karakteristika na adekvatan način iskorišćena

од стране Савеза потомака ратника Србије 1912–1920. године приликом креирања онлајн Албума сећања на претке из Првог светског рата. Јавни позив за достављање фотографија и осталих докумената из Првог светског рата, упућен са благословом Његове светости патријарха српског г. Иринеја и у сарадњи са Канцеларијом за сарадњу са дијаспором и Србима у региону Владе Републике Србије, резултирао је Галеријом са преко 1800 доступних документа, претежно фотографија. Презентовану грађу је могуће сортирати према називу, години и датуму слања. У секцији Правила учешћа, поред осталог наведено је и да се јавни позив за доставу фотографија завршава 31. децембра 2015. године, након чега ће жири одабрати сто фотографија које ће бити изложене на изложби пово-

дом сто година Првог светског рата. Поред стандардне интернет презентације, подухват прибављања и презентације фотографија предака из периода Првог светског рата додатно је потпомогнут повезаном и активном фејсбук страницом и добро посећеним видео клиповима на сопственом јутјуб каналу.

Радио телевизија Србије, Специјал о Великом рату, <<http://www.rts.rs/page/stories/ci/Velikirat.html>> (18. XII 2015)

Обележавању сто-годишњице Првог светског рата, Радио телевизија Србије допринела је у виду посебног одељка на свом сајту. Специјал садржи прилоге у одговарајућој форми, који су разврстани у четири сегмента – Србија у рату, Велики рат на РТС-

у, Документа и Преносимо. Прилози су писани у научно-популарној форми, а њихови аутори или консултована стручна лица у одређеном броју случајева су професионални историчари. Поред текста прилози садрже и одговарајуће илустрације и неретко видео клипове емисија које су већ емитоване на телевизији. Број и разноврсност тема обухваћених Специјалом је значајан, па заинтересовани поред тема посвећених ратним операцијама, дипломатији, војсковођама, економским променама узрокованим ратом или страдању цивила, могу сазнати и о животу војника иза фронта, женама у рату, ратним сликарима, моди, напретку медицине, трговима рата на архитектури Београда, и сл. О добром одјеку Специјала код широке публике, тј. његовом интерактивном карактеру, сведоче и подаци о броју посетиоца и коментари испод прилога.

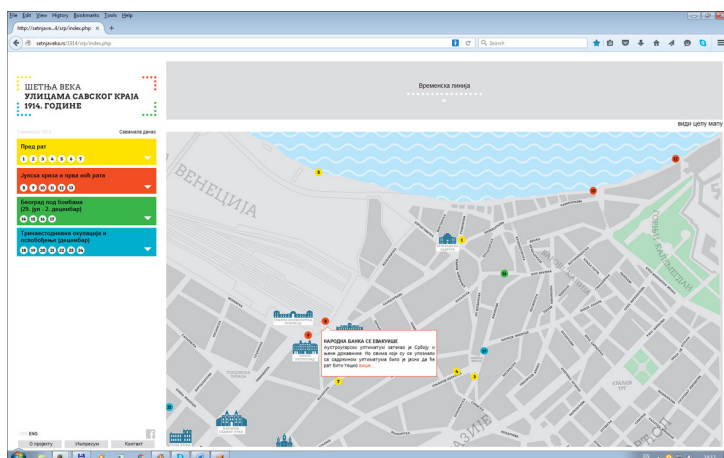
**Народни музеј Ваљево, *Ваљево – Град болница (1914-1915)*,
<<http://valjevo-hospital.org>>
(18. XII 2015).**

Изложба и интернет презентација Народног музеја Ваљево под називом *Ваљево – Град болница (1914-1915)* односи се на широки спектар догађаја из историје овог града у прве две ратне године (од објаве рата крајем јула 1914. године до окупације

Ваљева крајем октобра 1915. године) у којима је цео град био једна велика болница. Изложба под овим називом отворена је 2. априла 2015. године поводом стогодишњице смрти сликарке Надежде Петровић, која је била добровољна болничарка у Ваљевској болници, а њено електронско онлајн издање урађено је као посебна, наменски креирана интернет презентација, према високом професионалним стандардима. Почетна страница садржи план галеријског простора са двадесет и два тематски именована паноа, смештених у осам сала, кроз који је омогућено веома једноставно кретање. Уласком на било који од изабраних паноа, означених бројевима, почевши од два уводна у првој сали, посетилац добија могућност комплетног доживљаја путовања кроз време, читајући текстове, разгледајући фотографије, илустрације, мапе, уз опциону аудио компоненту. Комплетан садржај сајта је доступан и на енглеском језику, а иначе представља један од малобројних примера онлајн изложбене презентације домаће установе, која је тиме својој изложби значајно проширила садржај и повећала аудиторијум, поништавајући временско-просторна ограничења трајања и места одржавања изложбе.

**ГО Савски венац, Тачка комуникације,
Шетња века – Улицама савског краја 1914. године,
<<http://setnjaveka.rs>> (18. XII 2015).**

Пројекат „Шетња века” осмишљен је као онлајн водич кроз друштвени живот Савамале уочи почетка и током првих месеци Првог светског рата. У његовој интернет презентацији приказано је како је овај део Београда дочекао почетак рата и како

се променила свакодневица обичних људи након првих испалених метака. Уводна страница садржи кратко упутство за коришћење са линком за улазак на главни део сајта, посебно за верзије на српском и енглеском језику. Садржани материјал је разврстан у четири тематске целине означене различитим бојама: Пред рат; Јулска криза и прва ноћ рата; Београд под бомбама (29. јул – 2. децембар); Тринаестодневна окупација и ослобођење (децембар). Унутар тематских одељака налазе се тачке распоређене према бројевима, повезане са мапом која заузима основни део радне површине екрана и кроз коју је навигација веома једноставна. Уласком на поједине тачке на мапи корисници ће се сусрести са бројним корисним и интересантним информацијама. Аутори су педантно забележили референце из коришћене литературе, али и оставили препоруке за даље читање.